

Demo:Dram Σχέδιο μαθήματος

Σταύρος Πετρόπουλος, Ελληνογερμανική Αγωγή

Εισαγωγή/Περιγραφή

Η βασική ιδέα ήταν, στο πλαίσιο του μαθήματος της *Ιλιάδας*, οι μαθητές να δραματοποιήσουν/αναπαραστήσουν με την τεχνική των *παγωμένων ή ακίνητων εικόνων* τη σκηνή της σύγκρουσης του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα για την επιστροφή της Χρυσίδας στον πατέρα της.

Εικ 1. Chryseis, British Museum, Επιστροφή της Χρυσίδας στον Πατέρα της

Ηλικιακή ομάδα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Η δράση απευθύνθηκε σε μαθητές της Β΄ τάξης του Γυμνασίου, όπου διδάσκεται το μάθημα της *Ιλιάδας*. Στην τάξη αυτή φοιτούν έφηβοι στο 13ο - 14ο έτος της ηλικίας τους. Η συγκεκριμένη δράση έλαβε χώρα σε τμήμα 28 μαθητών. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη δράση κλήθηκε να συμμετάσχει ολόκληρο το τμήμα και όχι ομάδα επιλεγμένων παιδιών.

Ποιοι είναι οι στόχοι της προσπάθειας αυτής;

Στόχοι της δράσης είναι:

1. Η βιωματική προσέγγιση των κοινωνικών, πολιτικών και ηθικών αξιών της ομηρικής εποχής.
2. Η εξέταση των αξιών αυτών τόσο στο ιστορικό τους πλαίσιο (συγχρονικότητα), όσο και οι επίδρασή τους στους αιώνες που ακολούθησαν (διαχρονία).

3. Η κατανόηση της σχέσης των αξιών αυτών με το συγχρονικό παρόν. Πιο συγκεκριμένα στο σημείο αυτό στόχος ήταν να αναπτυχθεί ένας γόνιμος διάλογος των μαθητών με το ομηρικό κείμενο και να διερευνηθεί κατά πόσο οι αξίες της ομηρικής εποχής μπορούν να «συνομιλήσουν» με τον σύγχρονο άνθρωπο. Βασική επιδίωξη, λοιπόν, ήταν να αναδειχθούν (και όχι κατ' ανάγκη να απαντηθούν οριστικά) ερωτήματα όπως:
 - Ποιες αξίες από αυτές που συναντάμε στον ομηρικό κόσμο θεωρούνται ξεπερασμένες σήμερα και γιατί;
 - Ορθώς έχουμε απομακρυνθεί από αυτές ή όχι;
 - Συναντάμε κάποιες από αυτές στο σύγχρονο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι; Αν ναι, ποιες είναι αυτές και τι μορφές παίρνουν;
4. Η τοποθέτηση κάθε μαθητή ξεχωριστά απέναντι στις αξίες του ομηρικού κόσμου και η διερεύνηση στη βάση αυτών του προσωπικού του αξιακού συστήματος.
5. Η εξαγωγή συμπερασμάτων με βάση όλα τα παραπάνω για τη συμπεριφορά των μαθητών στο πλαίσιο της ομάδας-τάξης.

Στάδια

A. Προετοιμασία

Οι μαθητές χωρισμένοι σε 6 ομάδες κλήθηκαν να αναπαραστήσουν τη σκηνή της σύγκρουσης Αχιλλέα-Αγαμέμνονα σχηματίζοντας ανά ομάδα μία «ακίνητη εικόνα». Οι τρεις ομάδες ανέλαβαν να αναπαραστήσουν τη σύγκρουση Αχιλλέα-Αγαμέμνονα στο ιστορικό της πλαίσιο, ενώ οι άλλες τρεις να την αναπαραστήσουν μεταφέροντάς την σε σύγχρονα συμφραζόμενα (μια αντίστοιχη σύγκρουση για ανάλογο λόγο ανάμεσα σε δύο ανθρώπους της σημερινής εποχής).

Στη βάση αυτή, με άξονα την κατηγοριοποίηση της Dorothy Heathcote (Five levels of meaning), ακολούθησε σύντομη συνομιλία με τους μαθητές που παρακολουθούσαν, στην οποία κλήθηκαν να απαντήσουν στα αντίστοιχα ερωτήματα: action-motivation-investment-model-stance.

Στο στάδιο αυτό προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε τους στόχους της βιωματικότητας, της συνειδητοποίησης των αξιών της ομηρικής εποχής και τις συνδέσεις τους με το ιστορικό παρόν.

B. Το στάδιο του αναστοχασμού (συμπεράσματα)

Μετά την ολοκλήρωση της δράσης, ακολούθησε ελεύθερη συζήτηση με στόχο τον γόνιμο αναστοχασμό πάνω στις ιδέες του ομηρικού κειμένου.

Στόχος ήταν να προσεγγίσουμε ερωτήματα σχετικά με την αξία ή μη των ιδεών αυτών τόσο στη σύγχρονη κοινωνία, όσο και για τον κάθε μαθητή ξεχωριστά. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο ερώτημα κατά πόσο οι ιδέες και οι αξίες του ομηρικού κειμένου μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς μας μέσα στην ομάδα-τάξη.

Γ. Αξιολόγηση μαθητών

Οι μαθητές αξιολογήθηκαν κατά τα στάδια Β και Γ με βάση τα εξής κριτήρια:

- Εσωτερικό κίνητρο συμμετοχής στη διαδικασία.
- Ικανότητα (βαθμός ωριμότητας) συνεργασίας με τα μέλη της ομάδας.
- Ικανότητα αντίληψης και αναστοχασμού και σύνδεση της δράσης με την προσωπική εμπειρία και το αξιοκρατικό τους σύστημα.

Γιατί επιλέξατε αυτήν την ιδέα;

Η δραματοποίηση μέσω της τεχνικής των «ακίνητων εικόνων» επιλέχθηκε, γιατί προσφέρεται για την ουσιαστική βίωση και συνειδητοποίηση αφηγηματικών κειμένων όπως η Ιλιάδα. Η επιλογή μάλιστα της

συγκεκριμένης σκηνής (σύγκρουση Αχιλλέα-Αγαμέμνονα) σχετίζεται άμεσα με το θέμα της εξουσίας, του απολυταρχισμού, της κοινωνικής/πολιτικής σύγκρουσης και εν τέλει της δημοκρατίας. Ταυτόχρονα η σκηνή αποτελεί μια άριστη αφορμή για συζήτηση σχετικά με τις έννοιες του «εγωισμού», της «τιμής», της «κοινωνικής συνύπαρξης και του τρόπου επίλυσης διαφορών στο πλαίσιο μιας κοινωνίας/ομάδας. Για όλους τους παραπάνω λόγους η συγκεκριμένη δράση μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναστοχαστούν τόσο τις μεταξύ τους σχέσεις, όσο και τη σχέση της τάξης, αλλά και του κάθε μαθητή ξεχωριστά, με τον καθηγητή.

Περιγραφή της διαδικασίας

Η δράση ξεκινάει με τον χωρισμό των μαθητών σε ομάδες των 3-4 ατόμων. Στο συγκεκριμένο τμήμα προέκυψαν έξι ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνεται φωτοτυπία ενός αποσπάσματος του ομηρικού κειμένου (Ιλ. Α΄ 123-245) και της ζητείται να επιλέξει έναν στίχο είτε από λόγο του Αχιλλέα, είτε από λόγο του Αγαμέμνονα. Στη συνέχεια οι ομάδες χωρίζονται σε δύο υποσύνολα των τριών ομάδων. Στις τρεις πρώτες ομάδες ζητείται να αναπαραστήσουν τη σκηνή δημιουργώντας μια «ακίνητη εικόνα». Στόχος είναι να συμμετέχουν όλα τα μέλη της ομάδας, αφού εκτός από τον Αγαμέμνονα και τον Αχιλλέα στη σκηνή παρευρίσκονται και βουβά πρόσωπα (η σύγκρουση των δύο διαδραματίζεται μπροστά σε όλους τους αρχηγούς των Αχαιών, η παθητική στάση των οποίων είναι κρίσιμη για την εξέλιξη της ιστορίας). Κάθε ομάδα έχει λίγα λεπτά να προετοιμαστεί. Στη συνέχεια η 1η ομάδα εκτελεί τη σκηνή και ο μαθητής που υποδύεται τον Αγαμέμνονα ή τον Αχιλλέα εκφωνεί τον στίχο που έχει επιλεγεί. Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός απευθύνει στην υπόλοιπη τάξη ερωτήσεις με βάση την κατηγοριοποίηση των Heathcote, Gillham και Gee:

1. Τι κάνει ο ήρωας αυτή τη στιγμή;
2. Γιατί το κάνει;
3. Τι κερδίζει ή τι χάνει με τη στάση του;
4. Πώς εντάσσεται η στάση του στο αξιακό σύστημα της εποχής;
5. Πώς εντάσσεται η στάση του στο δικό μας αξιακό σύστημα;

Ακολουθεί ολιγόλεπτη συζήτηση και η διαδικασία συνεχίζεται παρόμοια με τη 2η και 3η ομάδα. Στη φάση αυτή ζητείται επίσης από την τάξη να παρατηρεί και να σημειώνει επιμέρους διαφορές στο ύφος και τον τρόπο εκτέλεσης της σκηνής από κάθε ομάδα. Ακολουθούν οι υπόλοιπες τρεις ομάδες. Στις ομάδες αυτές ζητείται να αναπαραστήσουν την ίδια σκηνή με τη συνθήκη/παραδοχή όμως ότι διαδραματίζεται στη σημερινή εποχή. Γι' αυτό τον λόγο δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές των ομάδων να διαφοροποιήσουν τη στάση τους και το ύφος του λόγου, χωρίς ωστόσο να αλλάζει το νόημα και το διακύβευμα της σύγκρουσης. Η κάθε ομάδα έχει πάλι στη διάθεσή της λίγα λεπτά να προετοιμαστεί. Ακολούθως κάθε ομάδα εκτελεί τη σκηνή και επαναλαμβάνεται η διαδικασία των ερωτήσεων. Αφού ολοκληρωθεί η δράση, ακολουθεί συζήτηση αναστοχασμού με βάση τις διαφορές στον τρόπο παρουσίασης τόσο της κάθε ομάδας, όσο και μεταξύ των υποομάδων. Στόχος της συζήτησης είναι μέσα από τον σχολιασμό των διαφορών να οδηγηθεί η τάξη σε σκέψεις και συμπεράσματα σχετικά με το σύστημα αξιών του ομηρικού κόσμου και πώς αυτό συνδέεται ή όχι με το δικό μας.

Υλικά που θα χρειαστούν

Για τη συγκεκριμένη δράση δεν χρειάζονται ιδιαίτερα υλικά πέρα από έναν κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, που λειτουργεί ως «σκηνή» και ίσως κάποια μικρά έπιπλα (π.χ. καρέκλες).

Μετά τη δράση

Το πλεονέκτημα της τεχνικής της δραματοποίησης μέσω «ακίνητων εικόνων» είναι ότι μπορεί να ολοκληρωθεί σύντομα μέσα σε λίγες διδακτικές ώρες (με κατάλληλη προετοιμασία ακόμα και σε μία). Πέρα από την Ιλιάδα και την Οδύσσεια θα μπορούσε να εφαρμοστεί τόσο στην τραγωδία, όσο και σχεδόν στο σύνολο της λογοτεχνίας.

Βιβλιογραφία

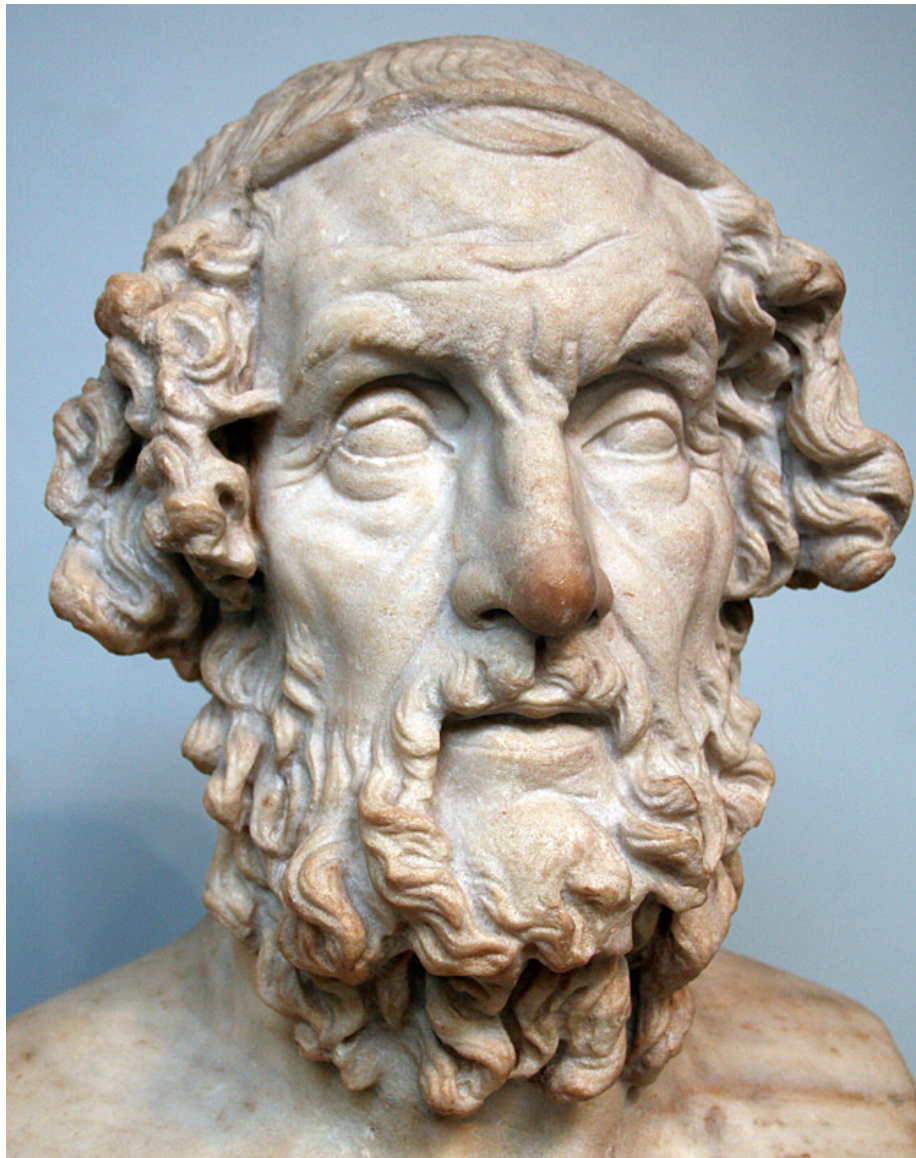
Chryseis. (2019, April 03). Retrieved from <https://en.wikipedia.org/wiki/Chryseis>

Gillham, G (1997) What Life is For - An Analysis of Dorothy Heathcote's Levels of Explanations, SCYPT Journal (34) 9-16

Gee, M (2011) The contribution of drama, in: Fautly, M., Hatcher, R., and Millard, E. (eds.) *Remaking the Curriculum: Re-Engaging Young People in Secondary School*. Stoke on Trent, UK: Trentham Books

Homerus, Murray, A. T., & Wyatt, W. F. (2001). *Iliad*. Cambridge: Harvard University Press.

Ομήρου *Ιλιάδα* (2013). Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος».

Εικόνα 2. Όμηρος